

BARTI Levente

A szászrégeni KOHL István-gyűjteményben talált denevérpreatarumok jegyzéke

(Kivonat)

A dolgozat KOHL István ornitológus Szászrégenben őrzött tekintélyes ornitológiai és emlőstani gyűjteményének denevéryanagát ismerteti. A jelenleg a Lucian BLAGA Líceum által fenntartott Múzeumban és a KOHL-preparátorműhelyben összesen 44, különféle módon tartósított denevér található, melyek 10 fajhoz tartoznak: *Rhinolophus ferrumequinum*, *Myotis myotis*, *Myotis blythii*, *Eptesicus serotinus*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus nathusii*, *Plecotus auritus*, *Plecotus austriacus*, *Miniopterus schreibersii*. A legértékesebb faunisztikai adatot egy durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus nathusii*) képezi, amely a fajnak a második erdélyi előfordulása.

*

KOHL István Szászrégenben őrzött tekintélyes ornitológiai és emlőstani gyűjteményében a madarak mellett főleg a kinegetikai értéket képviselő ragadozó emlősök és a rágcsálók vannak erőteljesebben képviselve.

A jelenleg a Lucian BLAGA Líceum által fenntartott Múzeumban mindössze 26 denevérpreatarum található, amelyek 4 fajhoz tartoznak. A preparátorműhelyben azonban MÁRKUS Zoltánnak, a gyűjtemények őrének segítségével további 18, különféle módon tartósított denevért találtam, melyek révén a fajlista további 6 fajjal bővült.

A régi preparátorműhely nyilvántartásai 1964. október 5-től 1971. július 9-ig, illetve 1976. április 16-tól 2001 végéig tartalmazzák folyamatos feljegyzéseket a bekerült emlősállatokról. E periódusokból még további 20 KOHL István által preparált denevérről találtam említést,

amelyek jórészt ismeretlen helyre kerültek.

A műhelyben talált denevérek zöme nem szerepelt egyetlen nyilvántartásban sem (a táblázatban *-gal jelöltem a szóbanforgó 16 példányt), és sajnos, többnek hiányoztak a gyűjtési adatai, így a legértékesebb faunisztikai adatot képviselő durvavitorlájú törpedenevérnek (*Pipistrellus nathusii*) is, amely a fajnak a második (véltetőleg) erdélyi előfordulása. (Az elsőt 1968-ban Profira BARBU és társai jelezték Maroscsapóról.)

További érdekes adatok: két Erdőlibánfalván, valószínűleg barlangban gyűjtött hosszúszárnyú denevér (*Miniopterus schreibersii*) – a Görgényi-hegységből a fajnak más előfordulási adata nem ismeretes; egy Régenben, 1984. november 30-án gyűjtött nagy patkósorrú denevér (*Rhinolophus ferrumequinum*).

A múzeumi gyűjtemény magját 20 községes denevér (*Myotis myotis*) képezi, amelyeket KOHL István további 19, jórészt ismeretlen sorsú társával együtt a régi evangélikus templom tornyában, padlásán gyűjtött 1987. július 4-én. Az állatokon lemérte a test, a fark, az alkar, a fül és a 3. ujj hosszát, valamint feljegyezte a nemet és a testsúlyt. Ezen adatok alapján megállapítható, hogy az illető példányok egy szülőkolóniához tartoztak, öregebb nőstények és anyányi fiatalok 2 : 1 arányban képviseltek.

A kitömött bőrök jó állapotban vannak, a koponyák azonban valószínűleg NaOH-ban voltak főzve és megsérültek.

A műhelyben talált és a Múzeum leltárában nem szereplő preparált és preparátatlan denevérkoponyákat (13 példány) MÁRKUS Zoltán kérésére átengedte, és azok a forrás megjelölésével a saját denevércsontgyűjteményem leltárába kerültek.

A látogatásomkor néhány irodalmi adatot képező példányt is próbáltam felderíteni, amelyeket MOLNÁR Lídia sepsiszentgyörgyi biológus a Kovászna megyei Büdöshegyen gyűjtött 1979-ben, és meghatározás végett KOHL Istvának adott át [MOLNÁR L.: szóbeli közlés]. Ezek az 1983-ban leközölt fajlista alapján a következők voltak: 4 *Myotis mystacinus*, 1 *Myotis nattereri*, 1 *Myotis myotis*, 2 *Eptesicus nilssonii*,

* Sf. Gheorghe, Dealulul 11B/16, RO-4000

2 *Plecotus auritus* és 3 meghatározhatatlan. Az említett 1979-es bűdöshegyi denevérek közül az *Eptesicus nilssonii*-k az első romániai előfordulásai a fajnak, a *Myotis nattereri* pedig 100 év után a második erdélyi példány a szegényes denevérfaunisztikai irodalom alapján. A példányokat, sajnos, még nem találtam meg, és a műhelyi napló sem tartalmaz feljegyzést róluk, ellenben volt egy a Bűdöshegyen 1988-ban gyűjtött közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*), amely *Nyctalus noctula*-ként szerepelt a kísérőcímkén és a műhelynaplóban.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom MÁRKUS Zoltánnak, a KOHL-gyűjtemény gondozójának a denevéryanag felkutatásában nyújtott értékes segítségért; az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek, hogy hozzáférhetővé tette számomra KOHL István írott hagyatékát; a sepsiszentgyörgyi Nemere Természetjáró Körnek az infrastruktúra használatáért.

Irodalom és források

1. BARBU, Profira; POPESCU, Alexandrina; SORESCU, Constantina (1975): **Nouvelles contributions concernant la distribution de certains chiropteres en Roumanie. Nécessité de protéger quelques espèces grégaires.** *Travaux du Muzéum d'Histoire Naturelle Grigore ANTIPIA*, vol. XVI, p. 311–317
2. KOHL István, *Műhelynaplók 1964–2001*
3. KOHL István, *A Múzeum leltárkönyve*
4. MOLNÁR Lídia (1983): **A Torjai Bűdöshegy (Kovászna megye) mofettáinak madár- és emlőssáldozatai.** *Aluta*, XIV–XV, Sepsiszentgyörgy

István KOHL

(Reghin)

(Rezumat)

Lucrarea prezintă materialul de lilieci al valoroasei colecției ornitologice și de mamalii a regretatului ornitolog István KOHL din Reghin. În Muzeul din Liceul Lucian BLAGA, respectiv în atelierul de preparare KOHL se găsește în total 44 de exemplare de lilieci, preparate în diferite feluri, aparținătoare de 10 genuri: *Rhinolophus ferrumequinum*, *Myotis myotis*, *Myotis blythii*, *Eptesicus serotinus*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus nathusii*, *Plecotus auritus*, *Plecotus austriacus*, *Miniopterus schreibersii*. Cea mai interesantă dată faunistică ne este oferită de un exemplar de *Pipistrellus nathusii*, care reprezintă a doua semnalare a speciei în Transilvania.

The Chiroptera Material of the István KOHL's Ornithological and Mammological Collection from Szászrégen (Reghin, Romania)

(Abstract)

In this work the list of Chiroptera material found in the István KOHL's ornithological and mammological collection from Reghin (Transylvania) is published. This material contains 44 specimens belonging to 10 species: *Rhinolophus ferrumequinum*, *Myotis myotis*, *Myotis blythii*, *Eptesicus serotinus*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus nathusii*, *Plecotus auritus*, *Plecotus austriacus*, *Miniopterus schreibersii*. The most interesting faunistical data is one sample of *Pipistrellus nathusii*, that is the second specimen found in Transilvania.

Preparatele de lilieci din Colecția

I. Faj / Species	Nem / Sex	Gyűjtési hely / Collecting place	Gyűjtési dátum / Collecting data	Preparálási forma / Prepar. wood	Állapot / Condition	Utolsó meghat. / Det.	Tárolási hely / Storage place	Lelt. szám / Reg. nr.
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> Schreber	♂	Szászrégen (MS)	1984. 11. 30.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Barti-gyűjt.	M126 ChRh/31
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen		Szászrégen (MS)	?	bőr	jó	Kohl. I.	Kohl-Múz.	M3
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Erdőszakál (MS)	1985. 08. 17.	bőr koponya	jó jó	Kohl. I.	Kohl-Múz. Barti-gyűjt.	M127 ChVMyl/156
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M130
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M131
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M132
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M133
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M134
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M135
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M136
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M137
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M138
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M139
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M140
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M141
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M142
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M143
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M144
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M145
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M146
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M147
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M148
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♀	Szászrégen evang. templom	1987. 07. 04.	bőr koponya	jó sérült	Kohl. I.	Kohl-Múz. Kohl-Múz.	M149
<i>Myotis blytii</i> * Tomes		?	?	koponya	jó	Barti. L.	Barti-gyűjt.	ChVMyl/157
<i>Myotis blytii</i> * Tomes		?	?	koponya	jó	Barti. L.	Barti-gyűjt.	ChVMyl/158
<i>Eptesicus serotinus</i> * Scheber		?	?	bőr (benne koponya)	jó	Barti. L.	Kohl-műhely	

1. táblázat A KOHL István gyűjteményében talált denevépreparátumok és a nyilvántartásokban szereplő denevér-gyűjtési adatok jegyzéke.

The list of the chiroptera material found in the István KOHL's ornithological and mammological collection.

I. Faj / Species	Nem / Sex	Gyűjtési hely / Collecting place	Gyűjtési dátum / Collecting data	Preparálási forma / Prepar. wood	Állapot / Condition	Utolsó meghat / Det.	Tárolási hely / Storage place	Lelt. szám / Reg. nr.
<i>Eptesicus serotinus</i> Scheber		Büdöshegy (CV)	1988. 08. 08.	koponya	jó	Barti L.	Barti-gyűjt.	ChVEp/15
<i>Nyctalus noctula</i> Scheber		Szászrégen (MS)	1955. 04. 26.	bőr (benne koponya)	jó	Kohl I.	Kohl-Múz.	M2
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		Szászrégen (MS)	1976. 05. 03.	koponya	sérült	Kohl I.	Barti-gyűjt.	ChVNY/36
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		?	?	teljes csontváz	jó	Kohl I.	Kohl-Múz.	
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		?	?	formolban	jó	Barti L.	Kohl-műhely	
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		?	?	formolban	jó	Barti L.	Kohl-műhely	
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		?	?	formolban	jó	Barti L.	Kohl-műhely	
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		?	?	formolban	jó	Barti L.	Kohl-műhely	
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		?	?	formolban	jó	Barti L.	Kohl-műhely	
<i>Nyctalus noctula</i> * Scheber		?	?	formolban	jó	Barti L.	Kohl-műhely	
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> * Scheber		?	?	(múmia)		Barti L.	Barti-gyűjt.	ChVPip/07
<i>Pipistrellus nathusii</i> * Keyserling & Blasius		?	?	koponya	sérült	Barti L.	Barti-gyűjt.	ChVPip/08
<i>Plecotus auritus</i> Linnaeus		Szászrégen (MS)	1957. 01. 12.	bőr (benne koponya)	jó	Kohl I.	Kohl-Múz.	M1
<i>Plecotus austriacus</i> * Fischer	♀	?	?	(múmia)		Barti L.	Barti-gyűjt.	ChVPI/49
<i>Plecotus austriacus</i> * Fischer		Szászrégen (MS)	1968. 01. 10.	koponya	jó	Barti L.	Barti-gyűjt.	ChVPI/50
<i>Miniopterus schreibersii</i> Kuhl		Erdő-Libánfalva (MS)	1979. 09. 30.	koponya	jó	Kohl I.	Barti-gyűjt.	ChVMin/12
Példánynélküli adatok Kohl I. naplójából								
17 <i>Myotis myotis</i> Borkhausen	17♀ 3	Szászrégen evang. templ.	1987. 07. 04.			Kohl I.		
2 <i>Myotis myotis</i> Borkhausen	2♀	Szászrégen evang. templ.	1987. 07. 04.	bőr koponya		Kohl I.	Marosvásárhelyi Múz.	
<i>Myotis myotis</i> Borkhausen	♂ juv	Szászrégen (MS)	1996. 06. 24.			Kohl I.		

